OBSAH

SHRNUTÍ xi

MĚNA A EKVIVALENTNÍ JEDNOTKY xiii

KAPITOLA I. Česká ekonomika na cestě ke vstupu do EU 1
Úvod 1
Stabilizace a oživení: Po sametovém rozvodu 2
Makroekonomická situace během let 1993-95 2
Vznik makroekonomické nerovnováhy 4
Měnová krize v roce 1997 a následná opatření 7
Následky měnové krize 9
Recese v letech 1998-99 9
Cílování inflace 11
Fiskální politika v období transformace 13
Řešení problematiky zranitelnosti trhů 16
Měnová krize a systémy včasného varování 16
Zdroje zranitelnosti 19
Ekonomické oživení a vstup do EU 22

KAPITOLA II. Udržitelný růst a konvergence důchodů 25
Úvod 25
Evropská integrace v minulosti: zkušenosti Irska, Řecka, Španělska a Portugalska 26
Překonávání rozdílů v důchodech ve srovnání s EU 28
Simulace alternativních scénářů vycházejících z růstu 29
Následky ztracené dynamiky růstu a recese v období 1998-99 31
Simulace alternativních scénářů reformních strategií 32

KAPITOLA III. Řešení podmíněných závazků 37
Úvod 37
Odhad velikosti skrytého fiskálního problému 38
Implicitní fiskální deficit 38
Mimorozpočtové závazky a požadavky na budoucí rozpočty 40
Potřeba řešit institucionální problémy 44
Vláda věnuje malou pozornost řešení mimorozpočtových fiskálních rizik 44
Vytváření komplexního střednědobého strategického fiskálního rámce 46

KAPITOLA IV. Územní samospráva a místní finance 51
Úvod 51
Historie a organizace veřejného sektoru 51
Organizace systému územní samosprávy 52
Vztah mezi rozpočtovým systémem územní samosprávy a státním rozpočtem 54
Fiskální analýza územních samosprávných celků 54
Příjmy územních samosprávných celků 59
Výdaje územních samosprávných celků 59
Vládní transfery 60
Úvěrový trh pro územní samosprávné celky 61
Kapacita zdanění a fiskální vyrovnávání 63
Citlivost místních veřejných financí na změny národního důchodu 64
Fiskální rizika ve vztazích mezi správními orgány 65
Implicitní a explicitní závazky 65
Důkazy o možné kumulaci fiskálních závazků územních samosprávných celků 65
Současné a budoucí problémy fiskální decentralizace v České republice 67

KAPITOLA V. Transformující se trh práce ... 71
Úvod ... 71
Přehled vznikajícího trhu práce ... 71
Hlavní rysy ... 71
Dosažené vzdělání ... 73
Mzdy a produktivita ... 74
Analýza nezaměstnanosti ... 74
Charakteristika nezaměstnaných ... 74
Délka nezaměstnanosti ... 75
Do jaké míry se trh práce přizpůsobil? ... 76
Změny ve struktuře zaměstnanosti ... 76
Obrat pracovní síly ... 77
Změny ve mzdách ... 78
Překážky kvalitního fungování trhu práce ... 80
Pracovněprávní předpisy ... 80
Rámec mzdové politiky: zákon o minimální mzdě a mzdová regulace ... 81
Mimomzdové náklady ... 82
Mobilita mezi regiony ... 83
Programy pro nezaměstnané ... 84
Výdaje na aktivní a pasivní politiky nezaměstnanosti ... 84
Systém podpory v nezaměstnanosti ... 84
Aktivní programy zaměstnanosti ... 86
Relativní význam jednotlivých programů z hlediska počtu zúčastněných a objemu výdajů ... 87
Posouzení vlivu aktivní politiky nezaměstnanosti ... 88
Soulad s Aquis Communautaire Evropské unie ... 89
Závěr ... 91

KAPITOLA VI. Sektor zahraničního obchodu ... 95
Úvod ... 95
Rychlé změny toků zahraničního obchodu na počátku transformačního období ... 95
Změny ve struktuře zahraničního obchodu ... 95
Obrovské zvýšení vývozu do EU: jeden z nejlepších vývozců ve skupině ... 97
Celní unie se Slovenskou republikou: snižující se objem obchodu ... 97
Měla by být celní unie zrušena? ... 98
Změny ve struktuře vývozců směřujícího do EU ... 98
Změna složení výrobků: vývoz automobilových výrobků – jednoznačný úspěch ... 99
Posun k výrobkům náročným na lidský kapitál a k technologicky náročným výrobkům ... 100
Úroveň zpracování komodit: stagnace? ... 101
Vývozy se nestaly "ekologicky" čistší ... 101
Hodnocení: celkově působivý výsledek ... 101
Faktory, které způsobily působivý výkon v oblasti vývozu ... 102
Odstraňování ortodoxního centrálního plánování: „velký třesk" ... 102
Liberální politika v oblasti zahraničního obchodu a domácí trhy umožňují volnou soutěž ... 102
Významný příliv přímých zahraničních investic ... 104
Opatření pro zvýšení konkurence ... 105
Udržitelnost výkonu v oblasti zahraničního obchodu ... 105

KAPITOLA VII. Finanční sektor ... 107
Vývoj bankovního systému ... 107
Změny ve struktuře bankovního sektoru ... 107
Výsledky v sektoru bankovnictví ... 109
Restrukturalizace bank ... 110

Velké banky ... 111
Malé banky ... 112
Dosavadní náklady na restrukturalizaci ... 113
Privatizace státních bank ... 114
Vývoj a zbývající úkoly ... 114
Struktura privatizační transakce ... 116
Reforma rámce pro zajišťování úvěrů a konkursy ... 118
Zákony o zajišťování úvěrů a vydražení ... 119
Zákon o konkursu ... 119
Informace o úvěrech ... 120
Vytvoření bankovní regulace a dohledu ... 120
Bankovní zákon ... 120
Regulace ... 122
Bankovní dohled ... 122
Doporučení pro bankovní sektor ... 123
Urychlení reforem právních úprav ... 123
Vedení privatizačního procesu ... 124
Řízení státních bank před privatizací ... 124
Vymáhání pohledávek transformačních institucí ... 125
Rozvoj kapitálového trhu ... 125
Úvod ... 125
Nedávné snahy posílit regulatorní rámec kapitálového trhu ... 127
Mezery v regulatorním a institucionálním rámci pro kapitálový trh ... 128
Strategická doporučení ... 130
Trh s cennými papíry ... 130
Investiční fondy ... 130
Podnikové řízení ... 131
Penzijní fondy ... 133
Pojišťovny ... 134

KAPITOLA VIII. Reforma podnikového sektoru ... 135
Úvod ... 135
Makroekonomická stabilita, ale s mikroekonomickými nedostatky ... 135
Měnící se struktura českého průmyslu ... 138
Nedokončená privatizace ... 140
Postup privatizace a její výsledky ... 140
Co zbývá privatizovat? ... 143
Restrukturalizace podniků a revitalizační agentura ... 147
Doporučení ... 149
Přímé zahraniční investice ... 150
Plnění požadavků EU na jakost zboží, ochranu životního prostředí a bezpečnost práce ... 153
Technické normy a normy pro jakost ... 153
Požadavky na ochranu životního prostředí ... 154
Normy týkající se bezpečnosti práce ... 156

KAPITOLA IX. Transformující se zemědělský sektor ... 157
Zemědělství v ekonomice ... 157
Stav reforem sektoru ... 158
Rámec tržně orientované politiky s narůstajícími intervencemi ... 159
Nedokončená transformace v zemědělském sektoru ... 161
Nedokončený program sektorálních reforem: zásadní problematika pro vstup do EU .. 162
Změna zaměření rámce politiky: harmonizace se společnou zemědělskou politikou ... 163
Potřeba integrovaného přístupu k rozvoji venkova ... 164
Konsolidace zemědělského sektoru ... 165

Posílení trhu výrobních faktorů 166
Zlepšení velkoobchodních odbytových institucí 167
Zrychlený technický a technologický rozvoj zemědělského zpracování 167
Stanovení nových norem pro zemědělské a potravinářské výrobky 168
Posílení zastoupení soukromých zájmů v hospodářských odvětvích zemědělství a potravinářství 169

KAPITOLA X. Harmonizace se směrnicemi Evropské unie pro životní prostředí 171
Úvod 171
Základní fakta 171
Legislativa EU pro životní prostředí 171
Ochrana životního prostředí v České republice 171
Důsledky a průvodní jevy přibližování se k EU 172
Odhady nákladů 172
Důsledky pro veřejný sektor 172
Hlavní oblasti životního prostředí 175
Vnitřní trh 175
Pitná voda 176
Odpadní vody 176
Nakládání s odpady 178
Kvalita ovzduší 179
Omezování průmyslového znečištění 181
Dopady na domácnosti 182
Doporučení pro strategii implementace 183

KAPITOLA XI. Veřejná správa 185
Úvod 185
Transformace veřejné správy od pádu komunismu 188
Kontrola zaměstnanosti a mzdových nákladů 189
Kontrola zaměstnanosti 189
Kontrola mzdových nákladů 191
Řízení lidských zdrojů 192
Legislativa týkající se státní služby 192
Podmínky zaměstnanců 194
Formulace a koordinace koncepcí 197
Doporučení 198
Reformní úsilí 199
Klíčové prvky reformního procesu 199

KAPITOLA XII. Vývoj sociálního sektoru v období transformace 203
Úvod 203
Sociální zabezpečení 204
Systém důchodového zabezpečení 204
Sociální pomoc a sociální podpora 206
Program vyplácení podpory v nezaměstnanosti 208
Fiskální důsledky zvýšené nezaměstnanosti pro systém sociálního zabezpečení 209
Koordinace programů 210
Etnické menšiny a sociální izolace 210
Reforma vzdělávacího systému 212
Základní údaje 212
Úroveň vzdělávacího systému a jeho problémy 212
Provozní aspekty vzdělávání – řízení a financování 216
Řízení systému školství 216
Financování vzdělávacího systému 216
Doporučení a vstup do EU 217

KAPITOLA XIII. Problematika reformy zdravotnictví 219
Úvod 219
Reforma zdravotnictví 219
Nové trendy ve výdajích na zdravotní péči 221
Fiskální problémy v rámci reformy zdravotnictví 224
Úspěchy reformy 225
Závěr a doporučení 227

KAPITOLA XIV. Reforma odvětví infrastruktury 229
Úvod 229
Stav klíčových odvětví infrastruktury 230
Telekomunikace 230
Elektrická energie 232
Zemní plyn 234
Doprava 235
Problematika veřejné politiky v odvětvích infrastruktury České republiky 236
Telekomunikace 236
Elektrická energie a plyn 241
Doprava 245

Statistické přílohy 251